

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

PŘEHLED SZBP EU

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Přehled SZBP č. 01/2018
1. – 31. leden 2018
autor: Martin Kuta

Obsah:

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	4
K vývoji v Íránu	4
K blízkovýchodnímu mírovému procesu	5
Strategie EU k Íráku	6
Podpora EU v souvislosti s krizí v Myanmaru	7
Zasedání FAC: strategie o Íráku, Libye, ACP, blízkovýchodní proces	8
Závěry Rady k integrovanému přístupu k vnějším konfliktům a krizím	9

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263
Autoři: Kuta, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP č. 01/2018	První vydání edice: leden 2005
Datum: 1. – 31. leden 2018	Frekvence vydání edice: měsíčně
Klíčová slova: SZBP; SBOP; ESVČ/EEAS; strategie; Írán; Irák; mírová jednání; běženci; humanitární; závěry Rady; krize; konflikt; integrovaný přístup; odolnost; bezpečnost; bezpečnostní sektor	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
-----------------------------------	---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
----------------------------------	---	---	--	---	---

OBSAH

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	4
K vývoji v Íránu _____	4
K blízkovýchodnímu mírovému procesu _____	5
Strategie EU k Iráku _____	6
Podpora EU v souvislosti s krizí v Myanmaru _____	7
Zasedání FAC: strategie o Iráku, Libye, ACP, blízkovýchodní proces _____	8
Závěry Rady k integrovanému přístupu k vnějším konfliktům a krizím _____	9

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

K vývoji v Íránu

Popis problematiky

Na konci roku 2017 vzplanuly v některých městech Íránu lidové protesty. Ty byly v prvních dnech ledna letošního roku potlačeny policií a prorežimními revolučními gardami. Spouštěčem protestů bylo oznámení nového rozpočtu na rok 2018, který na jedné straně předpokládá zvýšení finančních prostředků určených pro revoluční gardy a další náboženské instituce v zemi a na druhé straně ukončení podpory levných pohonných hmot pro obyvatelstvo, a tedy zvýšení ceny o 50 %. Podle komentářů tento krok ohrožuje značnou část nižší střední třídy. Podle údajů zpravodajských webů je v zemi nezaměstnanost přes 12 %.¹ Protesty tak byly zprvu namířeny proti vládě kvůli ekonomické situaci v zemi. Záhy se vedle ekonomických témat objevily požadavky na zvýšení politických svobod v zemi, propuštění politických vězňů, boje proti korupci a snižování vlivu náboženských institucí v zemi.² Pokračující střety si vyžádaly zadržování osob i oběti na životech.

Protestující rovněž usilovali o změnu zahraničně-politické aktivity země v regionu. Jedním z hesel protestů totiž bylo, že i přes nepříznivou ekonomickou situaci je z rozpočtu i nadále financováno fungování spřízněných hnutí a organizací v regionu. Írán se dlouhodobě angažuje v Sýrii, Iráku, Jemenu a Libanonu. Ve všech těchto blízkovýchodních zemích se Írán střetává s regionálním soupeřem, Saúdskou Arábií. Situace se označuje jako tzv. vzdálené války (*proxy wars*) a popisují situaci, kdy se mezi soupeřícími stranami nevede přímá konfrontace. Dělicí linie mezi těmito dvěma státy vede podle víry většinové populace v daných státech.

Jednání v institucích EU

Již na začátku ledna se k probíhajícím protestům vyjádřila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová. Uvedla, že lituje ztrát na životech. Zároveň EU považuje lidská práva, svobodu nenásilného protestu a svobodu vyjadřování za základní lidská práva, která Unie prosazuje ve vztahu ke každé zemi, Írán nevyjímaje. EU prostřednictvím vysoké představitelky vyzvala všechny strany, aby se zřekly násilí. Íránské vládní instituce by měly postupovat zdrženlivě.³

Dne 11. ledna se v Bruselu uskutečnilo zasedání tří ministrů zahraničních věcí států EU (francouzský ministr Jean-Yves Le Drian, německý ministr Sigmar Gabriel, britský ministr Boris Johnson), íránského ministra zahraničí Džaváda Zarífa a vysoké představitelky Mogheriniové.

¹ Anti-government protests spread across Iran, as 52 arrested. Middleeasteye.net [online], 29 December 2017 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/riot-police-break-anti-government-protest-western-iran-1078886730>.

² MacDonald, Alex. 'Bread, jobs and freedom': What is driving the protests in Iran? Middleeasteye.net [online], 5 January 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/bread-jobs-and-freedom-set-agenda-iran-protests-continue-927546731>.

³ Declaration by the High Representative on behalf of the EU on the situation in Iran. Consilium.europa.eu [online], 02/01/2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/01/02/declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-situation-in-iran/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Setkání se věnovalo plnění společného komplexního akčního plánu (JCPOA).⁴ Vlastní dohoda byla přijata v roce 2016 s podporou Rady bezpečnosti OSN a představuje snahu EU řešit problémy na mezinárodní a vícestranné úrovni. Jednání ministrů zahraničí přineslo shodu o funkčnosti dohody, a to omezení íránského jaderného programu a dohled nad ním.⁵

Předmětem jednání se staly také výroky amerického prezidenta Donalda Trumpa, který dlouhodobě dohodu zpochybňuje a který na začátku ledna prohlásil, že Spojené státy se dohody budou i nadále účastnit, ale požadují její revizi.⁶ EU dohodu i nadále podporuje, jak je zřejmé ze stanoviska vydaného v říjnu loňského roku,⁷ tak i z právě proběhlého jednání.

Situace v Íránu se stala také předmětem jednání Evropského parlamentu (EP) dne 16. ledna. Poslanci EP odsoudili lidsko-právní a ekonomické podmínky v zemi a použití násilí ze strany státních orgánů vůči protestujícím. Zazněly také kritičtější hlasy, které požadovaly, aby se EU více zastala protestujících a podpořila opoziční síly v Íránu. Zároveň se ze strany poslanců dostalo podpory dohodě JCPOA.⁸

K blízkovýchodnímu mírovému procesu

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka jednala 8. ledna s jordánským ministrem zahraničí Aymanem Al-Safadím a norským ministrem zahraničí Ine Eriksen Sjøreidem o nutnosti obnovit blízkovýchodní mírový proces s cílem vytvoření dvoustátního uspořádání. Jednání proběhlo v návaznosti na rozhodnutí amerického prezidenta Donalda Trumpa o stěhování americké ambasády v Izraeli do Jeruzaléma.⁹

Desátého ledna pak vysoká představitelka jednala s norským ministrem zahraničí Ine Eriksen Sjøreidem. Norsko předsedá Výboru zmocněnců (*Ad Hoc Liaison Committee*, AHCL), který plní roli koordinačního orgánu pro rozvojovou spolupráci v Palestině. Během jednání se shodli

⁴ The EU High Representative Federica Mogherini will convene a meeting with Ministers of Foreign Affairs of E3 countries and Iranian Foreign Minister. EEAS.europa.eu [online], 08/01/2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/38062/eu-high-representative-federica-mogherini-will-convene-meeting-ministers-foreign-affairs-e3_en.

⁵ Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the press statements following a meeting of EU/E3 and Iran on the implementation of the JCPOA. EEAS.europa.eu [online], 11/01/2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/38148/remarks-high-representativevice-president-federica-mogherini-press-statements-following_en.

⁶ MORELLO, Carol. GEARAN, Anne. Trump warns he will withdraw U.S. from Iran nuclear deal if fixes not made. Washingtonpost.com [online], January 12, 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/amphtml/politics/trump-expected-to-stay-the-course-on-iran-deal-but-add-new-penalties/2018/01/11/366004b6-f723-11e7-b34a-b85626af34ef_story.html.

⁷ Přehled SZBP EU 10/2017, s. 6–7. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=138330>.

⁸ K debatě viz Situation in Iran (debate). Europarl.europa.eu [online], 16 January 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20180116+ITEM-012+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.

⁹ Federica Mogherini speaks about the Middle East peace process with foreign ministers of Norway and of Jordan. EEAS.europa.eu [online], 08/01/2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/38060/federica-mogherini-speaks-about-middle-east-peace-process-foreign-ministers-norway-and-jordan_en.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

na uspořádání setkání dárcovského Výboru zmocněnců (AHCL), které by na ministerské úrovni mělo proběhnout 31. ledna v Bruselu.¹⁰

K blízkovýchodnímu procesu viz také část o zasedání FAC (s. 8).

Strategie EU k Iráku

Popis problematiky

Podzim roku 2017 přinesl osvobození rozsáhlých území od vlády Islámského státu. Radikálně islamistická teroristická organizace tak byla na území Iráku poražena.¹¹ V prosinci 2017 potom irácký premiér Hajdar Abádí ohlásil konec vojenských operací proti Islámskému státu.

V květnu letošního roku by měly v zemi proběhnout parlamentní volby. V nich bude o znovuzvolení usilovat současný premiér Abádí s podporou šíitských skupin napojených na Írán.¹²

V loňském roce přijala Rada pro zahraniční věci (FAC) závěry o Iráku; dále potom balíček opatření a financování rekonstrukce regionů osvobozených od Islámského státu a vyslání poradní mise na podporu reformy bezpečnostního sektoru (EUAM Iraq).¹³

Jednání v institucích EU

V návaznosti na rozhodnutí Rady z června letošního roku představila EK a vysoká představitelka společně sdělení Evropskému parlamentu a Radě s názvem Základy strategie EU pro Irák.¹⁴ EU se prostřednictvím tohoto sdělení (potažmo vlastní strategie) chce podílet na prosazování svých cílů stanovených v globální strategii EU pro SZBP (EUGS) a regionální strategii pro Sýrii a Irák v souvislosti s Islámským státem.

Sdělení se skládá ze tří hlavních částí. V první části jsou stanoveny současné výzvy i v regionálním kontextu. Druhá část se věnuje strategickým cílům EU v zemi a třetí část popisuje konkrétní kroky k jejich naplnění.

Současné výzvy, kterým země v regionálním kontextu čelí, jsou 1) humanitární stabilizace a obnova místní samosprávy a zajištění služeb občanům, 2) bezpečnostní hrozby a s tím související reformy bezpečnostních sborů a obranných složek, 3) politické reformy a posílení národního usmíření, 4) hospodářské a finanční záležitosti, 5) otázky související s migrační krizí, 6) regionální výzvy a překonání vývoje po porážce Islámského státu.

Strategické cíle EU v zemi jsou:

- Udržení územní celistvosti, svrchovanosti a jednotnosti;

¹⁰ EU and Norway to convene an extraordinary session of the international donor group for Palestine (AHLC). EEAS.europa.eu [online], 10/01/2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/38108/eu-and-norway-convene-extraordinary-session-international-donor-group-palestine-ahlc_en.

¹¹ McDOWALL, Angus, JALABI, Raya. Islamic State on verge of defeat after fresh losses in Syria, Iraq. Reuters.com [online], November 3, 2017 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-islamic-state/islamic-state-on-verge-of-defeat-after-fresh-losses-in-syria-iraq-idUSKBN1D31B7>.

¹² Iraqi PM Abadi to seek re-election in alliance with Iran-backed group. Middleeasteye.net [online], 14 January 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/iraqi-pm-abadi-seek-re-election-alliance-iran-backed-group-1659815644>.

¹³ Přehled SZBP EU 10/2017, s. 10–12. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=138330>.

¹⁴ Joint communication to the European Parliament and the Council Elements for an EU strategy for Iraq.

JOIN(2018) 1 final. Brussels, 8. 1. 2018. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/join_2018_1_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v2_p1_96_1709.pdf.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Posílení politického systému a vyrovnaného, odpovědného a demokratického vládnutí s dodržováním právního státu a lidských práv; politický systém má zahrnovat všechny občany státu a zajistit odpovídající reprezentaci žen, mladých lidí a menšin;
- Provádění opatření, která reagují na porážku Islámského státu na území Iráku, obnova a stabilizace území a post-konfliktní rekonstrukce tak, aby byl umožněn návrat vysídlených osob zpět domů; EU bude i nadále pokračovat v doručování humanitární a rozvojové spolupráce tak, aby byly naplněny potřeby iráckých občanů;
- Udržitelný a zahrnující hospodářský růst včetně reforem hospodářství, finančnictví a obchodu;
- Obnova národní identity;
- Efektivní a nezávislý systém soudnictví;
- Dialog o migraci;
- Dobré sousedské vztahy;
- Silné partnerství EU-Irák.

EU se rovněž podílí na reformě iráckých ozbrojených a bezpečnostních složek s cílem zajistit vnitřní bezpečnost země a obnovit důvěru občanů ve stát. EU s tímto cílem spustila poradní misi EUAM Iraq, která bude dále úzce spolupracovat s dalšími misemi mezinárodních organizací (především misemi OSN). Zcela specifickou je otázka vztahů mezi federální vládou a kurdským autonomním regionem prostřednictvím konstruktivního dialogu. EU dále s cílem předejít vzniku „ztracené generace“ zdůrazňuje dostupné vzdělání pro děti a mladé lidi.

EU dále zhodnotí možnosti financování prováděných opatření v zemi z regionálního svěřeneckého fondu. Financování opatření bude prováděno v návaznosti na závazky irácké vlády provádět reformy v souladu s demokratickými principy, zahrnujícím principem a principem nepoužití síly.

Podpora EU v souvislosti s krizí v Myanmaru

Popis problematiky

Podle údajů Úřadu OSN pro uprchlíky (UNHCR) od konce srpna 2017 uprchlo z Myanmaru do sousedního Bangladéše přes 647 tisíc příslušníků muslimské menšiny Rohingů.¹⁵ Populace Rohingů před vypuknutím krize čítala jeden milion osob, z nichž většina se nacházela na území Arakanského státu. Střety mezi většinovou buddhistickou populací a Rohingy probíhaly již v minulosti. Rohingové nikdy nezískali občanství státu Myanmar. Od srpna loňského roku se krize však prohloubila. Hlavními destinacemi, kam se rohingští běženci uchýlovali, byl sousední Bangladéš, Malajsie, Indonésie a Thajsko.

Asistenci rohingským běžencům poskytuje UNHCR. Podpory se dostává také od jednotlivých států. Lidsko-právní organizace se kvůli rozsahu humanitární krize snaží, aby mezinárodní společenství vytvořilo na myanmarskou vládu účinný tlak a přimělo ji situaci řešit nenásilně. Státy regionu nejsou signatáři konvence OSN o ochraně uprchlíků.¹⁶

Jednání ministrů zahraničí států regionu a EU, Norska a Švýcarska proběhlo na konci listopadu 2017. Setkání se zúčastnila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová. Jednání se týkalo přístupu humanitárních pracovníků do oblasti.¹⁷

¹⁵ UNHCR – Rohingya Emergency. UNHCR.org [online], 7 January 2018 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/rohingya-emergency.html>.

¹⁶ ALBERT, Eleanor. The Rohingya Crisis. CFR.org [online], January 5, 2018 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/rohingya-crisis>.

¹⁷ Přehled SZBP EU 11/2017, s. 19. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Jednání v institucích EU

EU oznámila přijetí nového programu podpory rohingských běženců v Bangladéši ve výši 5 milionů EUR. Finanční prostředky jsou určeny pro zlepšení ochrany zranitelných osob. Humanitární asistence má přispět k zavádění opatření vyplývajících z dohody mezi Myanmarem a Bangladéšem o návratu rohingských běženců. EU bude dále usilovat o to, aby na návrh komise OSN pro lidská práva začala v Arakanském státě působit mezinárodní pozorovatelská mise. EU dále podporuje setkávání na nejvyšší úrovni.¹⁸

Zasedání FAC: strategie o Iráku, Libye, ACP, blízkovýchodní proces

Jednání v institucích EU

Dne 22. ledna proběhlo jednání Rady pro zahraniční věci.¹⁹ Jednání ministrů přineslo shodu na následujících tématech:

- Ministři se shodli na pokračování diskuze o parametrech a zahájení jednání o budoucí podobě dohody s africkými, karibskými a pacifickými státy (ACP). Vlastní dohoda ACP vyprší na konci února 2020. V prvním semestru letošního roku by proto mělo padnout vlastní rozhodnutí o zahájení jednání o nové podobě smluvního uspořádání.
- Ministři se dále zabývali situací v Libyi, vyslechli informaci o politickém procesu od zástupců OSN. Bez dalšího výsledků se ministři též zabývali dalšími možnostmi EU poskytnutí další asistence zemi. Zástupci OSN se aktivně zapojují do vyjednávání mezi jednotlivými aktéry v zemi. V lednu zemi navštívil zástupce generálního tajemníka pro politické záležitosti Jeffrey Feltman poté, co nejpravděpodobnější vítěz prezidentských voleb generál Chalíf Haftar oznámil, že zasáhne silou do politického procesu v případě nedostatečné vyspělosti a demokratičnosti voleb a následného vývoje a prohlásí se za prezidenta.²⁰
- Rada dále diskutovala o možnostech EU přispět k řešení blízkovýchodního mírového procesu.
- Dalším tématem bylo schválení nově představené strategie EU k Iráku s cílem udržet jednotu, svrchovanost a celistvost státu i jeho etnickou a náboženskou různorodost, posílit irácký politický a soudní systém prostřednictvím zvýšené odpovědnosti, zajistit přístup humanitární pomoci a post-konfliktní rekonstrukce a posílit regionální spolupráci.²¹
- Rada také přijala závěry k Zimbabwe a politickému přechodu v zemi. EU potvrdila svou připravenost podílet se na politické, právní a hospodářské tranzici a zprostředkovávat dialog mezi jednotlivými zájmovými skupinami v zemi.

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=143242>.

¹⁸ EU steps up support to address the Rohingya crisis in Bangladesh. Europa.eu [online], 15 January 2018 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-201_en.htm.

¹⁹ Outcome of the Council Meeting. Consilium.europa.eu [online], 22 January 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/32419/st05471en18.pdf>.

²⁰ UN pushes for Libya polls as Haftar warns of 'action' if they fail. Middleeasteye.net [online], 11 January 2018 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/un-pushes-elections-year-libya-haftar-warns-hell-take-action-1488305623>.

²¹ Council conclusions on Iraq. Consilium.europa.eu [online], 22 January 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/32406/st05285en18.pdf>.

K přijetí nové strategie EU v Iráku viz výše.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Závěry Rady k integrovanému přístupu k vnějším konfliktům a krizím

Popis problematiky

V současnosti uplatňovaná globální strategie EU pro SZBP klade důraz na prevenci konfliktů a krizí a případně včasnou reakci a zapojení všech dostupných nástrojů. Již v minulosti se tématu prevence konfliktů a budování odolnosti EU věnovala ve strategických dokumentech. Jedná se o diskuzi o sdělení při prosazování odolnosti třetích zemí ve vnější činnosti EU²² a sdělení o podpoře reformy bezpečnostního sektoru ve třetích zemích.²³

Jednání v institucích EU

Rada na zasedání 22. ledna přijala závěry k integrovanému přístupu k vnějším konfliktům a krizím.²⁴ Základem tohoto integrovaného přístupu jsou dva aspekty – multidimenzionální přístup (diplomatická činnost, bezpečnost, obrana, finanční, hospodářská a obchodní spolupráce, rozvojová a humanitární spolupráce) a multifázový přístup (prevence, řešení krizí, stabilizace, dlouhodobá post-konfliktní rekonstrukce, tvorba míru). Přístup dále zahrnuje víceúrovňové zapojení (místní, národní, nadnárodní) a spolupráci s institucemi, mezinárodními organizacemi, státy i organizacemi občanské společnosti při předcházení konfliktů a zvládání krizí.

Základem vnější činnosti EU při řešení konfliktů a krizí je respekt k mezinárodnímu humanitární právu; EU proto zdůrazňuje svou roli při jeho celosvětovém šíření. Jakákoli humanitární činnost EU se řídí principy nestrannosti, neutrality, humanity a nezávislosti a musí splňovat předpoklady „In-But-Out“ (tedy přítomnost, ale nezaujatost). Rada zdůraznila využití existujících nástrojů EU (civilní a vojenské mise SBOP a jejich propojení, instituce a agentury v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí). Rovněž Rada zdůraznila nutnost propojování činností humanitární a rozvojové spolupráce a bezpečnostní a rozvojové spolupráce.

Rada dále vyzvala k další činnosti v několika tematických oblastech: průřezová spolupráce, prevence konfliktů, reakce EU na konflikty a krize, stabilizace, spolupráce a koordinace v rámci EU. Konkrétně se jedná o následující body:

- ESVČ má průběžně zajišťovat analýzu konfliktů a rizik pro jednotlivé země, v nichž má EU svoje významné zapojení; takové analýzy budou sloužit pro další programování unijní činnosti. Dále se předpokládá, že ESVČ bude na základě těchto analýz vyvíjet takovou činnost směřující k rychlému a cílenému vyslání mediačních expertů k jednotlivým delegacím EU v zemích, v nichž se konflikt dostal do žhavé fáze či se k ní blíží.
- Rada podporuje zavádění opatření ze společného sdělení o posilování a reformě bezpečnostního sektoru ve třetích zemích.
- Prevence konfliktů a zapojení EU do činnosti k podpoře míru musí zůstat i nadále klíčovou činností integrovaného přístupu. Rada vyzvala ke zhodnocení dosavadních zkušeností a praxe.
- Rada vyzvala k většímu zapojení členských států do systému včasného varování a detekování případných konfliktů a spuštění procesu identifikace vnějších tlaků a jejich vlivu na politické procesy ve třetích zemích v krátkém období.
- Budování odolnosti jednotlivých zemí se musí stát součástí programování unijní činnosti. K takovému programování mají být plně využity nástroje ke stabilitě a míru.

²² Viz Přehled SZBP 11/2017, s. 11. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=143242>.

²³ Viz Přehled SZBP 7/2016, s. 8–9. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93702>.

²⁴ Council Conclusions on the Integrated Approach to External Conflicts and Crises. Consilium.europa.eu [online], 22 January 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5413-2018-INIT/en/pdf>.

Kontakt:

Martin Kůta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Propojování stávajících a nově vznikajících mechanismů politického rozhodování a politické reakce na krize a konflikty a mechanismů strategického plánování v institucích EU (především ESVČ a Politický a bezpečnostní výbor na úrovni Rady) by mělo přispět k dosažení pozitivních efektů civilní a vojenské reakce EU.
- Členské státy a agentury a instituce EU by měly úžeji spolupracovat při dosahování cílů stanovených v klíčových strategických materiálech EU.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz